

Samen op zoek naar Noordmans in Skuzum

• **Reuzenboek van kunstenaar Rob Nypels vormt opmaat tot grotere tentoonstelling**

Skuzum | In het kerkje van Skuzum, Idsegahuizum, is gisteren het kunstzinnige resultaat gepresenteerd van de 'ontdekkingsreis' die kunstenaar Rob Nypels maakte om zicht te krijgen op de mens Oepke Noordmans en op diens leven. Eerste schetsen en notities, bijna een soort scriptie, noemt Nypels het 'boek' dat het resultaat was van de eerste verkenningen. Wat hij maakte, is een compilatie van aantekeningen en opmerkingen uit de literatuur over Noordmans, die geprint zijn op vellen van het formaat A1 (120 x 84 cm).

Het was best lastig om dit boek samen te stellen, geeft Nypels toe. Biografische gegevens van Noordmans zijn veel minder gemakkelijk te vinden dan theologische; Noordmans schreef en correspondeerde veel, anderen reageerden op zijn gedachtegoed. Aan het gedachtegoed van de bekende Friese theoloog en zijn betekenis hoopt Nypels in een volgende fase meer aandacht te geven in een meer uitgebreide vervolgententoonstelling in dezelfde Skúster tsjerke.

Creatief proces

De pagina's van het boek zijn niet gebonden, maar zitten in een speciaal daarvoor gemaakte doos. Bezoekers van de kerk kunnen het verzamelde materiaal naar eigen inzicht doorbladeren en notities tot zich door laten dringen. Ze worden uitgenodigd om hun bevindingen en associaties te noteren in een schrift dat erbij komt te liggen, bijvoorbeeld tijdens de Tsjerkepaadzaterdag op woensdag 3 augustus, op woensdag 4 augustus op zaterdag 6 augustus en op zaterdag 20 augustus op zaterdag 20 augustus tussen 13.30 tot 17.00 uur. Het boek van Nypels ligt er dan. De stichting beraadt zich op meer momenten

De Wereldjongerendagen zijn nu echt begonnen

Wereldjongerendagen

• **Jacco Dijkma**

De laatste ochtend dat we zouden kunnen uitslapen in Krakau: dinsdag 26 juli. Om 10.00 uur vertrokken we naar het Heiligdom van Paus Johannes Paulus II. Hier begon de Wandeling van Barmhartigheid, waaraan vele duizenden jongeren meededen. We beken hier de mooie kerk die pas twee jaar geleden werd gebouwd. Daarna gingen we naar het andere heiligdom, het Heiligdom van de Goddelijke Barmhartigheid. Op dit heiligdom bevindt zich het klooster waar zuster Faustina gewoond heeft.

Het was de eerste keer dat we te maken kregen met zo'n enorme mensenmassa en zo'n grote groepsverplaatsing, maar het was erg mooi. Daarna gingen we terug naar het hotel, waar nog een momentje tijd voor rust was. Op het programma stond namelijk de openingsmis van de Wereldjongerendagen.

Zelf moest ik er iets eerder heen, omdat ik was uitgenodigd om Neder-

land op het podium te vertegenwoordigen. Hier was een aparte *safety route* voor, en er waren diverse veiligheidschecks. Van elk land was er één vertegenwoordiger; zo'n kans zal ik waarschijnlijk nooit meer krijgen.

Het was een geweldige ervaring. Er waren vele momenten van kippenvel, bijvoorbeeld toen ik het podium opkwam en ik het immense park met informatie die bij ons nog niet bekend is. Misschien zijn er nog mensen met eigen herinneringen, misschien van horen-zeggen. Op deze manier creëren we in ieder geval een wisselwerking tussen het publiek en een 'kunstwerk in aanloop'.

Want zo moet het gezien worden: de interactie tussen de lezers en de gegevens in het boek maken deel uit van een traject dat op zichzelf als deel van het kunstwerk gezien kan worden. Het boek maakt deel uit van het creatieve proces. „Het is zowel een avontuurlijke ontdekkingsreis, als een tasten in het duister om Noordmans in beeld te brengen”, legt Nypels uit. „Zowel voor de kunstenaar, maar ook voor de organisatie. We moeten allemaal langzaam onze weg vinden in deze thematiek, en dit zijn de eerste stappen daartoe.” Wat hem betreft blijft de doos permanent in de kerk, maar in ieder geval tot een meer uitgebreide expositie die Noordmans in de kerk in beeld moet brengen en die in de loop van 2017 z'n beslag moet krijgen.

Juist omdat het publiek nu eerst betrokken wordt bij de mens Noordmans zijn er nog geen concrete ideeën over de invulling en de vormge-

Bezoekers mogen eigen bevindingen en associaties noteren. Ze gaan zo deel uitmaken van het project

Kunstenaar Rob Nypels (midden) toont het Noordmansboek in de Skúster Tsjerke. In het boek schetsen en notities: voorzetten om de mens Oepke Noordmans in beeld te brengen. Foto: Dick Vos

ving van de uiteindelijke tentoonstelling. „Het zou te voorbarig zijn om me nu al ergens op vast te leggen. Ik weet eigenlijk nog niet eens of het uiteindelijke resultaat 'kunstwerk' kan gaan heten. Alles ligt nog volkomen open”, zegt Nypels. Hij trekt zich nu eerst een tijdje terug om de reacties af te wachten.

Noordmans

Zestig jaar geleden stierf de in 1871 in Easterein geboren Oepke Noordmans. Dat hij een theoloog was die van blijvende betekenis is voor de theologie in Nederland, begint steeds sterker door te dringen, ook in Fryslân. Ter gelegenheid van die zestig jaar is in de kerk in Sumar deze zomer tijdens een aantal zaterdagen met Tsjerkepaad een expositie over het le-

ven en de theologie van Noordmans te bezoeken. Noordmans was hier predikant van 1910 tot 1922.

Al langer lopen in Skuzum de voorbereidingen van het project Noordmans in beeld. Dit project ontwikkelt zich sinds 2010, toen Stichting Skúster Tsjerke na een bestuurswisseling moest gaan nadenken over een passend en duurzaam herinrichtingsplan voor de kerk. Inmiddels is het kerkje van Skuzum gerestaureerd, maar slechts heel af en toe zijn er nog kerkdiensten en de bestemming wordt gezocht in kunst en cultuur. Ook in Skuzum komt de aandacht voor Noordmans niet uit de lucht vallen. In 1903 werd Noordmans bevestigd tot predikant voor Skuzum en Piaam, waar hij stond totdat hij in 1910 vertrok naar Sumar.

• De Skúster Tsjerke is in het kader van Tsjerkepaad in ieder geval geopend op zaterdag 6 en zaterdag 20 augustus tussen 13.30 tot 17.00 uur. Het boek van Nypels ligt er dan. De stichting beraadt zich op meer momenten

• Kunstenaar Rob Nypels (1951) is conceptueel kunstenaar/fotograaf die in diverse landen exposeert. Sinds twaalf jaar woont en werkt Nypels in Frankrijk van waaruit hij zich vooral toelegt op langlopende projecten in samenwerking met musea en uitgeverij. Eerder werkte Nypels vanuit Fryslân aan diverse grote opdrachten. Meer informatie: www.robnyfels.com

Tsjerkepaad Orgelfietstour langs drie orgels in Noordwest-Fryslân

Bolsward | Komende zaterdag vindt een orgelfietstour plaats langs drie kerken die deelnemen aan Tsjerkepaad. In de kerken in Hitzum, Achlum en Tzum worden orgelconcerten gegeven. De tour wordt georganiseerd door Tsjerkepaad en de Stichting Organum Friscum.

Om half twee start de Orgelfietstour in de Dorpskerk van Hitzum. Daar wordt het uit 1855 stammende Van Dam-orgel bespeeld. Daarna wordt er gefietst naar de Sint Gertrudiskerk in Achlum, waar om drie uur het tweede concert plaatsvindt. In die

kerk staat eveneens een Van Dam-orgel, dat een jaar ouder is dan het orgel in Hitzum. In de Sint Johanneskerk in Tzum wordt om half vijf het Hinsz-orgel uit 1764 bespeeld. De tocht eindigt om vijf uur 's middags. Deelname is gratis.

Aan de orgelfietstour werken organist Peter van der Zwaag en blokfluitist Eran Wajsenblum mee. Van der Zwaag behaalde in 2015 zijn diploma Master of Music in Groningen, is artistiek adviseur van de stichting Organum Friscum en hoofdredacteur van de *Friese Orgelkrant*.

Kort nieuws

Toenemende zorg PKN belooft veiligheidsprotocol

Utrecht | Regelmatig wordt de dienstenorganisatie van de Protestantse Kerk gebeld door kerkenraadsleden en kosters met vragen over de beveiliging van kerkgebouwen. De afgelopen weken neemt het aantal vragen over dit onderwerp toe, waarbij een terugkerende vraag is of het verstandig is om de kerkeuren te sluiten tijdens de kerkdienst. Naar aanleiding van het toenemende aantal vragen in combinatie met actuele gebeurtenissen het de PKN besloten een veiligheidsprotocol op te stellen. Dit protocol komt in het najaar beschikbaar.

• Jacco Dijkma is een van de vijftig jongeren die deelneemt aan een door het bisdom Groningen-Leeuwarden georganiseerde reis naar de Wereldjongerendagen in Krakau, Polen

• Meer informatie: www.bisdomgl.nl/wjd-krakau-2016/ www.jongkatholiek.nl/wjd2016/ en www.krakow2016.com/en/